

FÓRIZS SÁNDOR

RENDESZETI KIHÍVÁSOK – NÉMETORSZÁGI VÁLASZOK

A kihívás szó, főnév, valami olyan fogalmat takar, amelyet meg kell oldanunk, amely nehézséget jelent a számunkra, próbára teszi az ügyességünket, képességeinket. Kihívások, megoldandó feladatok, nehézségek nélkül nem lenne fejlődés. Ha nincs valami új, amire választ kell adnunk, minden maradna a régi, a mai világ olyan lenne, mint száz vagy kétszáz évvel ezelőtt. Persze ez valójában teljesen elképzelhetetlen. A kihívások a fejlődés motorjai, hajtóerői. A rendészet területén az új kérdéseket a gazdasági- és a társadalmi élet folyamatos változása veti fel. Az emberiség újabb problémákkal szembesül, a kérdéseket szükséges megválaszolni. A változások a rendészet területére is kivetítődnek. Valamikor egy tízezer lakosú település jelentősnek számított. Ma van öt világváros, melyek lakossága egyenként meghaladja a húszmilliót. Negyed évszázadon belül húsz fölött lesz a metropoliszok száma. Lehet-e ugyanazzal a módszerekkel kezelni az ellátás, a bűnözés, a belső irányítás gondjait, mint egy évszázaddal korábban? Nyilvánvalóan nem.

Az emberi társadalom fejlődésének felgyorsulása az élet minden területén új kérdéseket vet fel. Napjaink egyik meghatározó jelensége a globalizáció mely a gazdasági életben hatalmas, sok országot átfogó vállalkozásokat hozott létre és a jövőben is tovább terjeszkednek a multinacionális cégek. A jelenség nem új keletű, a folyamat a XIX. század utolsó harmadától fokozatosan erősödött. A monopóliumok különböző fajtáinak felbukkanása, megszilárdulása, összekapcsolódásuk az ipar egy-egy szakterületének meghódítására gyorsan lezajlott.

Hasonló eseményeket láthatunk a közigazgatás, a rendészet területén is. Egyre hatalmasabb apparátusok alakulnak ki. Az állami bürokrácia, még ha jó értelemben is használjuk a kifejezést, mind meghatározóbb szerepet játszik a társadalom életében. Az államgépezet hajlamos az új, szorító problémákra saját jogkörének és apparátusának kiszélesítésével válaszolni, hatalmát növelni. Jól szemléltetik ezt a World Trade Center elleni támadás következményei, új minisztérium, a Belbiztonsági Minisztérium (Department of Home Security) alapítása, költség és létszámemelés.

A rendészet területén is megjelenik a nemzetközi összefogás szükségessége. Külföldi rendőri alkalmazások, béketeremtés, békefenntartás, az ezekre történő felkészítés, kapcsolattartó hivatalok alapítása, összekötő tisztek, CEPOL, EUROPOL, FRONTEX⁷⁷ szélesítik a szervezeteket horizontálisan és vertikálisan egyaránt.

Milyen kihívásokat lát maga előtt a német társadalom a rendészet, az állampolgárok biztonsága terén és milyen irányban, módszerekkel keresik a megoldásokat? A kérdésre vonatkozó kutatómunkámban négy német tartomány – Berlin, Brandenburg, Szászország, Baden-Württemberg – helyzetét vizsgáltam. A tizenhat tartomány közül

⁷⁷ CEPOL, Európai Rendőrákadémia, (European Police College), nemzetközi rendőri képzési intézmény, EUROPOL, Európai Rendőrségi Hivatal, (European Police Office), az Európai Unió belüli rendőrségi együttműködés legfontosabb intézménye, FRONTEX, az Európai Unió Tagállamai Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség, (European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union), nemzetközi uniós határrendészeti hivatal.

szándékosan választottam három keletit, feltételezve, a miénkhez hasonló gondjaik is lehetnek. Baden a lakosság létszáma miatt, közel azonos a magyarral, került a látókörömbe. Berlin pedig, mint milliós nagyváros, hasonlíthat sok vonatkozásban Budapestre. Titokban reméltem, a honihoz hasonló szituációk felfedezését és karakteres megoldások feltalálását.

A kérdéskör vizsgálatát jelentős mértékben megkönnyíti a német alaposág, pontosság és igényesség ezen a területen történő jelentkezése is. Az egyszerű állampolgár bármikor elérheti a tartományok éves bűnügyi statisztikáit, tájékozódhat, megítélhet. A belügyminiszterek éves összefoglalói a minisztériumi honlapokon példátlan alaposággal tárgyalják a rendészet kérdéskörét. A berlini, száz oldalas meghaladó, 2012. évi bűnügyi statisztika minden adathoz magyarázatot fűz, összehasonlítja az elmúlt évek helyzetével, rámutat a növekedés vagy csökkenés vélt okaira. Utalnak a többi tartományhoz viszonyított helyzetre. Csak ez a példás helyzetelemzés lehet a talaja az azt követő döntéseknek, intézkedéseknek.

Hasonló módon kezelik a rendőrségek reformprogramjait. Teljes anyagát az indokolásokkal együtt írták ki külső és belső szervezeti vitára, az internetre. Láthatjuk milyen szöveggel került a tartományi parlament elé és mi lett a végső állásfoglalás. Rendőrőrsökig lemenően mutatják be a tíz év múlva működő szervezetet. Milyen kihívásokat látok tükröződni a tanulmányozott okmányokban:

- Az első problémakör az állampolgárok biztonságát veszélyeztető jövőbeni tényezők tudományos alapú meghatározása. Esemény fajták, azok fejlődési tendenciái, megelőzésük, megszakításuk, a káros következmények csökkentésének lehetőségei.
- Az előző ponthoz részterületként csatlakozik maga a bűnözés változása, „fejlődése”, új bűncselekmény fajták megjelenése, a bűnözési arányok módosulása, a bűncselekmények jellegében bekövetkező változások. Lényegében a jövőbeni bűnügyi statisztika, melyre előrejelzéseket több forrásból, például az elmúlt tíz év trendjéből is le lehet vonni.
- A lakosság, a népesség demográfiai alakulása. A lakosságcsökkenés, az elöregedés, a migrációs háttérrel rendelkezők arányának emelkedése. Mindezek kihatása a biztonságra.
- A rendészet várható jövőképeének reális meghatározása. A szűkülő anyagi/pénzügyi források ellensúlyozása. A rendőri szervezetek oly módon történő átalakítása, amely lehetővé teszi a pozitív reagálást a kihívásokra.

A kihívásokra jelenleg adott válaszok közül én a várható veszélyek kutatását, elemzését tekintem az egyik legfontosabbnak. Ez a program „polgári biztonsági kutatások” néven fut.

1. Polgári biztonsági kutatások Németországban

A címben foglalt tartalmat elsősorban a biztonság oldaláról kívánom megközelíteni. A biztonság zavaroktól mentes állapot. Ebben a körben lényegében mindenki ismeri a lehetséges tartalmát. A rendészet egyik alapvető feladata, hogy saját eszközeivel eredményesen hozzájáruljon a biztonság garantálásához.

Ha le akarod győzni az ellenséged, tudnod kell, ki az és melyek a jellemző tulajdonságai. Ez régi szabály. Szerintem, példátlan az a tudományos kutatási program a

biztonság területére vonatkozóan, amelyet a német szövetségi kormány beindított és működtet.

A polgárok biztonsága (zivil Sicherheit, civil security), az egész rendészeti biztonsági kérdéskör központi eleme, hiszen mindennek, még az állam működésének is, a polgárai jóléte, boldogulása érdekében kell történnie. Amíg a nemzetközi konfliktusok jellemzőinek és megoldásuk lehetőségeinek a vizsgálata már az első világháború után megkezdődött, addig a ma előtérbe került tudományos kutatása a belső biztonságnak és a polgárok biztonságának a tudományos kutatások viszonylag fiatal területe. A vizsgálati kör a technológia fejlődésének mai szintjén szorosan összekapcsolódik az információ- és kommunikációs technológia biztonsági kérdéseivel. A problémahalmaz vizsgálatához jelentős lökést adott a World Trade Center elleni támadás, mely olyan fogalmakat, jelöléseket teremtett, mint „Homeland Security” és „9/11”.

Minden intézkedésnek, döntésnek széleskörű helyzetértékelésre kell támaszkodnia. Csak a kialakult körülmények reális megítélése és a várható események tudományos előrejelzése, prognosztizálása szolgálja a biztonsággal kapcsolatos eredményes rendszabályokat. Magam részéről ezért tekintem előremutatónak a Németországban zajló civil biztonsági kutatásokat, melyeket szeretnék röviden bemutatni a tisztelt olvasónak.

Németországban a biztonság garantálásában résztvevő társadalmi, állami és magánszervek, szervezetek palettája lényegesen szélesebb körű, mint hazánkban, hiszen a Szövetségi Köztársaságban csak rendőrségből legalább tizenkilencet találunk.

A Szövetségi Képzési és Kutatási Minisztérium 2007-ben hirdette meg első programját a polgári biztonság átfogó kutatására, elemzésére. Öt évvel később a megelőző programra támaszkodva „Kutatás a civil biztonságért (2012-2017)” címmel, (Forschung für die zivil Sicherheit (2012-2017)),^{78 79} újabb fázisába lépett a kezdeményezés. Ez a hatalmas projekt egy még nagyobb volumenű elemzés, a „Csúcstechnológiai Stratégia 2020 Németországért”, „Hightech-Strategie 2020 für Deutschland” részét képezi.

A polgári biztonsági kutatások célja többek között felismerni, megakadályozni, mindazokat a jogellenes és szándékos támadásokat, illetve természeti és civilizációs katasztrófákat, amelyek a társadalom, az emberek, intézmények, javak és infrastruktúrák ellen irányulnak, felkészülni ezen eseményekre, minimalizálni következményeiket. Vizsgálni az ezen esetekben meghozandó intézkedéseket, mennyiben

- szükségesek politikailag,
- kivitelezhetők technológiailag,
- etikailag képviselhetők,
- társadalmilag elfogadottak.

Nagyon összetett programról van szó, ahol a minisztérium együttműködik a biztonságért felelős politika képviselőivel; kutató intézményekkel, egyetemek kutató helyeivel; a törvényalkotás felelőseivel; nemzetközi partnerekkel; az állami, önkormányzati és magánbiztonsági szervezetekkel; az ipar és a szolgáltatások szereplőivel. A munka alapvető formája pályázatok meghirdetése, finanszírozása a civil biztonság palettája egy-egy szeletének vizsgálatára, tanulmányok, ajánlások készítésére. Konkrét célkitűzés a biztonságtechnika területén tevékenykedő kis és közepes vállalatok piacra jutásának

⁷⁸ Forschung für die zivil Sicherheit (2012-2017), <http://www.bmbf.de/de/11773.php>, (letöltés ideje 2013.06.03.)

⁷⁹ Sicherheitsforschung, www.bmbf.de/de/6293.php, (letöltés ideje 2013.06.03.)

erősítése, biztonságtechnikai standardok kidolgozása, ezáltal erősíteni kívánják Németország helyzetét a civil biztonságtechnológia területén. A kutatások fő területei:

- A civil biztonság társadalmi összetevői. Ehhez a területhez sorolják a bűnözés komplex vizsgálatát, a biztonság mérhetőségét, biztonsági kockázatokat, az emberi ellenálló képességet és érzékenységet valamint erősítésük lehetőségeit, a társadalmi és technológiai változások hatásait. A biztonság és a polgári szabadságjogok egyensúlya.
- A nagyvárosi biztonság. Súlyponti kérdés a védekezés a bűnözéssel szemben. Biztonság a nyilvános létesítményekben, a közlekedésben, lakóterületeken és a lakosság ellátásában.
- Az infrastruktúra és a gazdaság biztonsága. A kutatási terület összetevői a kritikus infrastruktúrák védelme, a holnap infrastruktúrájának biztonsága, katasztrófa helyzetekben végrehajtható vezetési tevékenység, a polgári légi és tengeri közlekedés biztonsága, védekezés a gazdasági bűncselekményekkel szemben, termékek hamisítása és az ipari kémkedés, új biztonsági szolgáltatások.
- Az emberek védelme és mentése. A témán belül veszélyhelyzetek kezelése, az erők alkalmazásának menedzselése, alkalmazkodási stratégiák a társadalmi változásokkal kapcsolatban, a polgár, mint az események érintettje és segítő.
- Védelem a veszélyes anyagokkal szemben. Védekezés vegyi- nukleáris-biológiai veszélyhelyzetekben. Tevékenység esetleges új, nagy kiterjedésű járványok esetén.
- IT biztonsági kutatások. Internet infrastruktúra védelme, beépített biztonság, új kihívások és követelmények, gyenge pontok meghatározása, IT bűnözés.

2012-ben járt le a kutatások első öt éve melyet a minisztérium egy hatszáz főt átfogó háromnapos konferencia keretében értékelt. 2007-2012 között a kutatások finanszírozására 278 millió eurót költöttek. Addig összesen 120 kapcsolódó projektet támogattak 600 alprogrammal és 17 összefoglaló tanulmány készült el. 2013 januárban döntött a kabinet a program új költségvetéséről. A következő időszakban évi 55-60 millió euró felhasználását tervezik. Pályázásra munkacsoportoknak van lehetősége amennyiben több szakterület képviselőit fogják össze egy előnyben részesített problémakör vizsgálatára. Az érdeklődés rendkívül nagy, a benyújtott témák sokrétűek, pl.: metró alagútban füst terjedésének megakadályozása vagy sportstadion tűz esetén történő kiürítésének digitális programja.

A következő időszak feladatainak koordinálására és az eredmények megítélésére a minisztériumtól független, elismert szaktekintélyekből álló Biztonságkutatási Tudományos Programbizottságot hoztak létre. A testületben egyetemek, független kutatóhelyek, biztonsági intézetek és biztonsági vállalkozások, a Szövetségi Bűnügyi Intézet, a Német Vöröskereszt, a Szövetségi Vasút, a Szövetségi Posta, a Lufthansa, Szövetségi Energia és Vízgazdálkodási Hivatal valamint nagyipari magánvállalatok képviselői foglalnak helyet.

A németországi kutatásokhoz hasonlít a rendőr felsőfokú képzés tartalma, amelyet Szabó Andrea elemzett,⁸⁰ míg a határrendészeti vonatkozású kutatásokat hazánkban Varga János dolgozta fel részletesen.⁸¹

⁸⁰ Szabó Andrea: A németországi rendészeti felsőoktatásról. PhD Tanulmányok 11. Pécs, 2012. 535. o.

⁸¹ Varga János: A határrendészeti kutatások új kihívásai. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XII. Pécs, 2011. 195-204. o.

2. Reformprogramok a német rendőri szerveknél

Meglepő módon a német tartományokat „rendőrségi reform” láz kerítette hatalmába. Nyilvánvalóan egymásra is figyelve és egymás tendenciáit erősítve igyekeznek megalkotni a 2020-25-ös évek optimális rendőrségeit. A reformkezdeményezésben tartományonként eltérő, valamint azonos okok is szerepet játszanak. Közös a pénzügyi források szűkülése.

A létszám megtakarítás igénye szintén azonos, melynek egyik útja az elszakadás a közigazgatás felépítési rendszerétől. Csökkentve a szervezetek számát, egy rendőri vezetési egység több vele azonos szintű közigazgatási kerületet fog át. Ez a megoldás kimondottan az irányító munkakörök számát szűkíti.

2.1. A szász rendőrség

A szász rendőrség 2013. január elsejétől új szervezetben tevékenykedik, megkezdődött a korábban meghirdetett rendőrségi reform projekt, a „Polizei Sachsen 2020” végrehajtása.^{82 83 84 85}

Magát a rendőrséget az „Elnökség” irányítja, mely szervezetileg a belügyminisztérium 3. osztálya.

A reform indításának szempontjai voltak:

- pénzügyi megtakarítások,
- reagálás a demográfiai helyzet várható alakulására, a lakosság lélekszámának csökkenése és elöregedése,
- a látható rendőri jelenlét növelése.

Szászország területe 18400 négyzetkilométer, lakossága 4,1 millió. A Tartományi Statisztikai Hivatal prognózist jelentetett meg a lakosság létszáma várható alakulásáról 2025-ig. A két változatban elkészített előrejelzés szerint a) 4,149 millióról 3,777 millióra 9%-kal vagy b) 3,646 millióra 12,1%-kal fog csökkenni a népesség. Bűnügyi statisztikai szempontból a tartománynak semmi oka a panaszra. 1995-óta 30%-kal csökkent az ismerté vált bűncselekmények és 1999-óta 21%-kal a bekövetkezett balesetek száma. Egy ilyen pozitív folyamat ellenére is rendőrségi reform kezdeményezése mellett döntöttek.

Alapvető célkitűzés volt az átszervezés tervezésénél, csökkenteni 30 %-kal a vezetés és igazgatás területén dolgozók számát, a másik oldalon pedig jelenlegi létszámban megtartani a készenléti rendőrséget és a járőrszolgálatot ellátókat. Befolyásolta a terveket több más tényező is. Jelenleg a rendőrségnek 13911 munkatársa van, így 405 állampolgárra jut egy rendőri alkalmazott (a reform 2020-ra 11280 munkakört tervez). A régi nyugati tartományokban átlagosan 427 polgárra jut egy rendőr. Ezzel az adattal is indokolják a lehetséges létszám megtakarítást, figyelembe véve a lakosság 2030-ig várható kétszámjegyű fogyását. 2025-ig körülbelül 2700 fővel csökkentik lépcsőzetesen az állományt és 2016-ra egy közbeeső átfogó eredményességi vizsgálatot terveznek.

⁸² Polizei Sachsen 2020, <http://polizei2020.sachsen.de>, letöltés ideje 2013.06.03.

⁸³ A szász rendőrségi reform anyaga:

http://polizei2020.sachsen.de/download/Polizei2020/Polizei2020_Informationen.pdf (letöltés ideje 2013.06.03.)

⁸⁴ Rendőrségi bűnügyi statisztika Szászország, Drezda tartományi főváros, 2012, Polizeiliche Kriminalstatistik Sachsen, Landeshauptstadt Dresden, 2012, http://www.polizei.sachsen.de/de/MI_2013_21504.htm (letöltés ideje 2013.06.03.)

⁸⁵ Rendőrségi bűnügyi statisztika 2012, Szászország rendőrség, Polizeiliche Kriminalstatistik Polizei Sachsen 2012, <http://www.polizei.sachsen.de/de/21217.htm>, (letöltés ideje: 2013.06.03.)

Az előkészítés alapját egy háromfázisú értékelés képezte:

- a rendőrség feladatrendszerének elemzése,
- a rendőrség által alkalmazott munkamódszerek megítélése,
- a rendőrségi szervezet előző két ponthoz kapcsolódó vizsgálata.

A tervezetet felrakták a rendőrség belső hálójára véleménykérés céljából. 133 írásos javaslat futott be ezen az úton.

Mindezek alapján a szász rendőrség a következő szervezetre áll át:

- öt rendőr igazgatóság, mint nálunk a megyei főkapitányságok, összesen 8646 fő,
- Tartományi Bűnügyi Hivatal, 815 fő,
- készenléti rendőrség 20 bevetési szakasszal, 1271 fő,
- tartományi hivatal a logisztika és igazgatás ellátására, 391 fő,
- rendőrtisztai főiskola, 124 fő.

Összesen 11247 fő, plusz a minisztérium. A jelenlegi létszám 13911 és ezt tervezik 11280 munkatársra csökkenteni 2020-ra. Évente 300 embert szükséges felvenni az arányok megtartásához.

A szervezetben az igazgatóságok alatt 41 kirendeltség és irányításukban 109 rendőrőrs szerepel. Új mozzanat, hogy minden kirendeltségre bűnügyi szolgálatot állítottak fel. A súlyos bűncselekményeket önálló bűnügyi kirendeltségek vizsgálják. 434 ügynevezett „Bürgerpolizist”, „polgárrendőr” munkakört töltenek fel, ez kb. a mi körzeti megbízottunknak felel meg. Vidéken 7500 lakosra, a nagyvárosokban 15000 lakosra jut egy ilyen munkatárs. Meghagyták az öt autópálya rendőr-kirendeltséget. Az új struktúrával, öt rendőr igazgatóság, véglegesen elszakadtak a közigazgatási rendszer felépítésétől, amelyben tíz közigazgatási kerület és három kerületi jogállású város található.

A fenti szervezeti módosításokkal 2020-ig szeretnék biztosítani a rendőrség eredményes tevékenységét. A 2016/17-es időszakra terveznek egy átfogó kiértékelést és annak tükrében módosításokat.

2.2. A brandenburgi rendőrség

Brandenburg tartományban a rendőrséget hasonló problémák foglalkoztatják, mint Szászországban.

A megítélés nem rossz. A rendszerváltást, a német egyesítést követően 1994-óta vezetnek bűnügyi statisztikát. A tavalyi évben volt a legkevesebb ismertté vált bűncselekmény, 197664 eset, első alkalommal süllyedt a kétszázézeres szám alá. 2011-hez képest 6646 esettel, 3,3%-al kevesebb.

A szervezet megreformálásának első lépéseként szakértői bizottságot állítottak fel „Polizei Brandenburg 2020”^{86 87} néven, mely grémium 2010 február 1 – július 7. között végezte el munkáját és készítette el ajánlásait a következő 10-15 év rendőrségi tevékenységére. A tartomány kormánya által jóváhagyott reform 2011. november 1-jén lépett hatályba. A körülmények és a döntések irányai szinte teljesen azonosak a

⁸⁶ A brandenburgi rendőrségi reform anyaga, „Polizei Brandenburg 2020”
<http://www.mi.brandenburg.de/cms/detail.php/bb1.c.218039.de> (letöltés ideje 2013.06.03.)

⁸⁷ Brandenburg, rendőrségi bűnügyi statisztika:
[http://www.internetwache.brandenburg.de/sixcms/list.php?page=page_start_themen&sv\[thema\]=Kriminalitätslage&sv\[highlight\]=off](http://www.internetwache.brandenburg.de/sixcms/list.php?page=page_start_themen&sv[thema]=Kriminalitätslage&sv[highlight]=off) (letöltés ideje 2013.06.03.)

szászországgal. A létszámot az induló 8700 főről 2020-ig 7300-ra redukálják. Ehhez olyan megoldásokat alkalmaznak, melyek nem csökkentik a készenléti rendőrség, (négy bevetési század) és a járőrszolgálatot ellátók képességeit. Ehhez a vezetés és az igazgatás területéről szükséges fokozatosan elvonni a munkatársak egy részét. Így egyszerűsítették a szervezetet, amennyiben a rendőr elnökség alárendeltségében négy igazgatóság fogja át ez egész tartományt. Megtehetik, relatíve kicsiny területről és népességről van szó, 29 ezer négyzetkilométer, 2,492 millió lakos.

A tartományban a lakosság hevesen támadta azokat az elképzeléseket, hogy egyes rendőrőrsök éjszaka zárva legyenek, vagy csak egy-egy ügyeletes tartózkodjon az épületben. Helyi aláírás gyűjtéseket kezdeményeztek több településen a rendőrségi szervezetek helyben tartása érdekében. Növelte a kérdéskörrel kapcsolatos feszültséget a párhuzamosan folyó vita a közigazgatás átszervezéséről. Ennek keretében tervezik a korábbi kisebb igazgatási kerületek összevonását, hivatkozva a csökkenő lakossági létszámra és az így felszabaduló kapacitásokra. Egyébként az öt keleti tartomány közül Brandenburgban csökken a legkisebb mértékben a lakosság. Ennek magyarázata, hogy a Berlin közigazgatási területéről a zöldövezetbe kiköltözők emelik a város közeli tartományi lakosság létszámát.

2.3. A Baden-Württemberg-i rendőrség

Baden-Württemberg tartomány Németország nyugati részén a régi szövetségi tartományok közé tartozik. Területileg (35751 négyzetkilométer) és lakosság szempontjából (10,747 millió fő) az ország harmadik legnagyobb állama. Bűnügyi statisztikáját, helyzetét vizsgálva a köztársaság három legjobb mutatókkal rendelkező tagállama. Az ismertté vált bűncselekmények száma 2012-ben is 2%-kal csökkent az előző évhez képest, (ez majdnem 10000 eset). Ez az elmúlt tíz év legalacsonyabb mutatója. Százezer lakosra 5317 bűncselekmény esett, az előző évben 5420. Jelentősen csökkent Bajorország hagyományos előnye (4977 eset/százezer lakos). A tartományok összehasonlításában Baden-Württemberg a csúcson van. Ennek ellenére itt is megjelenik a rendőrség megújításának igénye. Az okokra vonatkozó érveiket az alábbiakban foglalják össze:

- rugalmasabb és teljesítmény képesebb rendőri szervezetre van szükség,
- új bűnözési jelenségek tűntek fel, (internetes bűnözés, fegyveres cselekmények iskolákban, gazdasági bűnözés új jelenségei),
- drágább lett a modern rendőrségi bűnüldözési technika, technológia, de az állampolgárok elvárják a legújabb eszközök hatékony alkalmazását, (például DNS labor), a költségvetés nem emelkedik ilyen mértékben,
- növekednek a szervezet személyi kiadásai,
- a rendőrségnek közelebb kell kerülnie az állampolgárokhoz és ez más szervezetet, munkaformát, új típusú munkaköröket is igényel,
- egyes rendőri szituációk jobban felkészített, felszerelt állományt igényelnek.

Mindezekből kifolyólag a látszólag valamennyi területen jól teljesítő szervezet módosítására készülnek a „Baden- Württemberg Projekt Polizeireform”^{88 89} terv

88 Baden-Württemberg Projekt Polizeireform: <http://www.polizei-bw.de/polizeireform/Seiten/default.aspx>, (letöltés ideje: 2013.06.03.)

89 Baden- Württemberg rendőrségi bűnügyi statisztika, 2013: <http://presse.polizei-bwl.de/layouts/Pressemitteilungen/DisplayPressRelease.aspx?List=bd284061%2Deda4%2D45c0%2Db165%2Da647cd8a271c&ID=56348> (letöltés ideje: 2013.06.03.)

végrehajtásával. Egyik német tartomány után a másikban jelenik meg a bűvös kifejezés „rendőrségi reform”. Mintha versenyeznének egymással.

2012. január 25-én egy szakértőkből álló munkacsoport elkészítette és bemutatta a rendőrségi reform tervezetének lehetséges fontosabb adatait. A kormány ennek alapján megbízta a belügyminisztert még az év áprilisban a konkrét terv kidolgozásával. Az anyag 2014. január 1-jével „rendőrségi szervezeti reform törvény” formájában fog hatályba lépni, napjainkban az előkészítése folyik.

Alapvető cél a szervezet „slankítása”, lefaragása vezetési-irányítási területen és több személy biztosítása a helyi feladatokra. A létszám jelenleg 31800 fő. Egyik megoldás a több közigazgatási kerületet átfogó felépítés létrehozása, ezzel kerületi szintű vezető szervek megszüntetése. Ebbe a folyamatba illeszkedik az egész tartományra kiterjedő hatáskörű autópálya rendőr kapitányság (elnökség) feloszlatása. A régi 37 igazgatóság és elnökség helyett, amely felépítés zsúfoltabb volt a közigazgatási rendszernél, 12 területi elnökséget hoznak létre. Természetesen ehhez kapcsolódnak még a speciális szervezetek. „Bevetés” néven egy elnökség összefogja a készenléti alakulatokat, a helikopter századot, a vízi rendőrséget. Egy elnökség a logisztikai, kiszolgáló, bevetés támogató feladatokat, egy pedig a képzést fogja ellátni. Az alsóbb szintekhez 150 kirendeltség és 360 órs tartozik, melyek helye nem változik. Ígéret szerint a reform nem csökkenti a járőrszolgálatot ellátók számát. A bűnügyi rendőrség 12 igazgatóságba tagolódik a területi elnökségeknek megfelelően, mindegyik 8-8 bűnügyi felügyelőséggel.

A tartományi rendőrség irányítása továbbra is a belügyminisztérium hármas osztályából történik, ez a tartományi rendőr elnökség. Vezetője hagyományosan civil státuszú személy, első helyettese a legmagasabb beosztású egyenruhás rendőr.

A reform 620 hivatásos és 240 polgári helyet szabadít fel, akiket a járőr- és a bűnügyi szolgálat területére szándékoznak átcsoportosítani. A személyi állomány körében igényfelmérést végeztek, négy hét alatt 15883 kérelem érkezett be a további szolgálatellátásra vonatkozóan.

A jövő szervezetének kialakítását széleskörű helyzetelemzés alapozta meg. Ennek során az alábbiakat vették figyelembe:

- az ismert bűnügyi helyzet, a bűnözés mennyiségi és minőségi mutatói,
- közlekedési és települési viszonyok, ingázók forgalma,
- a közigazgatás struktúrája,
- a meglévő rendőri infrastruktúra, objektumok elhelyezkedése, állapota,
- rendőri alkalmazási súlypontok,
- a közlekedési balesetek adatai.

3. A bűnügyi statisztikák

Bizonyos értelemben a bűnügyi statisztikák hivatottak egyik oldalról rámutatni az eredményességre, felvetni tendenciákat hosszabb idő átlagában, jelezni új folyamatok beindulását és erősödését. Rendkívül elismerésre méltó az a rendszer, amint a tartományok mindenki számára elérhetővé, áttekinthetővé teszik adataikat és a pusztá számok mellé szakmai magyarázatot is fűznek.

Az egyes tartományok által kiadott statisztikai kimutatások szerkezetileg nem egyeznek meg, így összevetésük teljes mértékben nem lehetséges. Az adatokat módosítja a lakosság eltérő száma, négyszeres különbség Baden-Württemberg és Brandenburg között,

illetve a tartományok eltérő jellege és tradíciói, az egyik egy sűrűn lakott erősen ipari terület szemben a vidéki jellegű keleti tartománnyal.

Berlin speciális helyzetére hivatkozás rendszeresen feltűnik az okmányokban.⁹⁰ Főközlekedési csomópont, 3,5 millió lakos, autópálya és vasúti kereszteződés, közel a lengyel határhoz ahonnan a beutazás a szabad határforgalommal már nem probléma. Sok az ingázó Brandenburg területéről. A turizmus folyamatosan nő, 2012-ben 10%-kal volt magasabb, mint az előző évben. 10,8 millió látogató 24,9 millió vendégéjszakát töltött itt, ami gazdaságilag természetesen rendkívül kedvező a városnak. Sajnos a turisták, sérelmére rendszeresen követnek el lopást. Szakemberek szerint a lopások számának folyamatos emelkedése teszi tönkre a bűnügyi statisztikát. A schengeni térségben megnyílt utazási lehetőségek a városba vonzották nyári időszakban a román és bulgár eredetű zsebtolvaj csoportokat. A hatalmas turista tömegben operálva 17978 ismerté vált eset következett be melyek egy jelentős részét az ő számlájukra írják. Ez a szám 2851 esettel, +18,8 százalékos emelkedés az előző évihez képest, alaposan lerontva a felderítési mutatókat.

Az államhatár térségének bűnügyi helyzetét két tartomány külön elemzi. Brandenburg a lengyel, Szászország a lengyel és cseh határ térségéről készített külön kimutatást. Mindkét tartomány ezen területein csökkenést mértek. Ezeket a bekövetkező jelenségeket már korábban jelezte Sallai János két munkájában.^{91 92}

A bűncselekmények számában évente enyhe mozgás tapasztalható, de tartományonként eltérő irányba. Brandenburg és Baden-Württemberg tartományokban az elmúlt tíz év legalacsonyabb mutatóit rögzítették.

Az erőszakos bűncselekmények száma Berlin kivételével mindenhol csökkent. A fővárosban a gyilkosság 222+15 eset (+7,2%) és a rablás 6419 eset (+5,1%) növekedett. Az erőszakos cselekmények felderítési arányát 76-80% között adják meg.

A Baden-Württemberg-i kimutatás tartalmaz adatokat a rendőrség tagjaival szemben elkövetett erőszakos cselekményekről. Eszerint 2012-ben tovább emelkedett a mutató. Összesen 1828 rendőr sérült meg, mely 14%-kal több az előző évinél. Már a normál járőrszolgálatnál is nő a veszély, nem csak a sportrendezvények és tömegdemonstrációk során. A szolgálati személyek elleni alkoholos befolyásoltágú támadások egy év alatt 68,4%-al emelkedtek.

A berlini adatok szerint szintén növekedett a szembeszállás a rendőri intézkedésekkel. Összesen 2168 nyilvántartott esetben, 1,8%-kos emelkedés, 4476 személy sérült meg (+7,1%). Viszont öröndetes, hogy a több alkalom ellenére kevesebb, 912 rendőr sérült meg, ez 19,2%-kos csökkenés.

Pozitív jelenséggként könyvelik el a gyermek- és fiatalok által elkövetett erőszakos cselekmények folyamatos csökkenését. Baden-Württembergben a 21 év alatti elkövetők száma tíz év alatt 12,2%-kal, a bűncselekményeké egy év alatt 15,6%-kal csökkent. A tartományban a 2007-es év volt a csúc, azóta 1/3-os visszaesés tapasztalható.

⁹⁰ Berlin rendőri bűnügyi statisztika, Polizeiliche Kriminalstatistik Berlin 2012 http://www.berlin.de/imperia/md/content/polizei/kriminalitaet/pks/jahrbuch_2012.pdf?start&ts=1366028057&file=jahrbuch_2012.pdf (letöltés ideje 2013.06.03.)

⁹¹ Sallai János: Integrated border management from the perspective of Hungary Szakmai Szemle. Special issue. 2009. 17-29. o.

⁹² Sallai János: A schengeni integráció negyedszázada és jövője. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.) A rendészettudomány határkövei. Pécs, 2012. 247-256. o.

A lakásbetörések száma mindenhol emelkedik. Egyaránt vonatkozik ez a zöldövezetekre, szalag házakra, hétvégi kertekre, pincékre, valamint vállalkozások helyiségeire. Mivel ez a bűncselekmény fajta különösen érzékenyen érinti a lakosságot, annak biztonságérzetét és anyagi javait, jelentős erőfeszítések történnek a visszaszorítására. Mértek 32%-os növekedést Berlinben a családi házak esetében. A fővárosban 9768 eset +7,4% fordult elő. Baden-Württemberg 8572 esettel, +4,6% szerepel, a felderítési arány 12,7%, az elkövetők rendkívüli mozgékonyására vezetik vissza az alacsony eredményt. Az adathoz hozzá kell számolnunk, hogy a felmérések szerint a behatolási kísérletek 40%-a volt eredménytelen. Itt hatodik éve folyamatosan emelkedik az elkövetések száma. A helyzet javítására különböző rendszabályokkal kísérleteznek:

- 40 éve működnek ingyenes bűnügyi tanácsadó irodák ahol betöréssel kapcsolatos felvilágosítás is folyik,
- internetes tanácsadást hoztak létre,
- erősítik a helyszíni nyomrögzítést,
- javítják a rendőrség-ügyészség együttműködését
- megszüntették a tanácsadási illetéket (Baden-Württemberg),
- jelentősen több tanácsadót alkalmaznak a területen.

A kábítószeres bűncselekmények esetében általában emelkedésről, illetve jelentős emelkedésről beszélnek. Berlinben erős növekedés, 12238 eset, +8,9%. Szászországban 8875 eset 39,6%. Itt a 8457 felderített esethez 7309 személy kapcsolódott. Baden-Württemberg ad pozitív eredményeket. A kábítószer áldozatainak száma tovább csökkent. Összesen 121 személy vesztette életét ilyenek ok miatt, az előző adat 139 fő. 1989 óta a legalacsonyabb szám. 2000-ben volt a legmagasabb 287. Minden jelentés a szintetikus drogok előretöréséről szól.

Az internet segítségével elkövetett bűncselekmények (cyber bűnözés) száma alapvetően emelkedő tendenciát mutat. Leggyakoribb formája áruk és szolgáltatások csalással történő megszerzése. A rendőri statisztika nehézségekkel dolgozza fel az eseteket. A nyilvántartás a bűncselekményeknél az elkövetés helye szerint történik, ez a cselekmény fajta viszont gyakran nyúlik túl a tartományok határain. Berlin 20970 eset +8,6%. Baden-Württembergben 16912 eset vált ismertté, ez 26,8%-os csökkenés. További visszaesséssel számolnak arra tekintettel, hogy a pénzügyi intézetek és kereskedőcégek új biztonsági rendszabályokat vezettek be. Erősödő jelenség a digitális úton történő védelmi pénz kikényszerítés. Jellemző a hackertámadással megszerzett bizalmi adatokkal történő zsarolás, visszavásárlásra történő felajánlás. A múlt évben 3153 eset, az előző évi 2899, vált ismertté.

Szászországban az internet alkalmazásával elkövetett bűncselekmények száma 7631 volt, ami 2,3% csökkenés, de így is 3,46 millió euró kárt okozott.

Külföldiekhez kapcsolódó statisztikát a szász anyag ismertet. E szerint az idegenrendészeti, menekültügyi törvény megsértése, illegális beutazás 897 esete +110%-os emelkedést jelent. Egyéb bűncselekményt 1375 esetben követett el külföldi, ez + 6,8%. 14635 nem német személy ellen folytattak nyomozást többnyire idegenrendészeti okok miatt.

Érdekes az úgynevezett „migrációs háttérű” lakosság helyzetét. A Szövetségi Statisztikai Hivatal 2010. július 14-i jelentése szerint 15,3 millió lakos rendelkezik migrációs háttérrel, ebből három millió török. Az általam vizsgált tartományok közül Berlinben nem német a lakosság 14,1%-a, azaz 486709 fő. Migrációs háttérű 924400 lakos,

az összlakosság 26,9%-a. A bűnügyi statisztikákban viszont ez a réteg semmilyen kiugró adatot sem produkált.

A politikailag motivált bűncselekmények esetében a 2012-es év mindenhol csökkenést hozott. Meghatározóan dominálnak a jobboldalian motivált, újfasiszta és idegenellenes cselekmények.

Szászországban 2191 eset 22% csökkenés, a politikailag motivált erőszakos cselekményeknél is visszaesés volt 147 alaklom szemben az előző 296 esettel. Az idegenek sérelmére 138, előző év 117 bűncselekményt regisztráltak. Brandenburg közölt ezzel kapcsolatban még adatokat. Itt 1466-ról 1410-re enyhén csökkent az esetek száma melyből 1140 kapcsolódott a jobboldalhoz. A bűncselekmények $\frac{2}{3}$ -a úgynevezett propaganda bűncselekmény volt.

1. sz. táblázat Bűncselekményi adatok

	Berlin	Brandenburg	Baden-W.	Szászország
Bűncselekmények száma 2012	495.297	197.664	573.459	312.406
% - os változás	+ 0,2 %	-3,3 %	-1,7 %	+ 6,3 %
Össz felderítés	44,7 %	51 %	57,7 %	55,4 %
% - os változás	- 1,4 %	- 3 %	- 0,9 %	- 1,5 %
Betörés	9.768	3500	8572	-
% - os változás	+ 7,4 %	+	+ 4,6 %	+

2. sz. táblázat Tartományok adatai

	Lakosság (millió)	Terület (km ²)	R-i létszám
Berlin	3,442	892	22000
Brandenburg	2,492	29478	8500
Baden-W.	10,747	35751	31800
Szászország	4,1	18400	13911

3. sz. táblázat Felderítési arány

	2012	2011	Változás
Berlin	44,7 %	46,1 %	+ 0,2 %
Brandenburg	51 %	54	- 3,3 %
Baden-W.	57,7 %	58,6 %	- 2 %
Szászország			

4. sz. táblázat Százezer lakosra jutó bűncselekmény

Berlin	14407
Brandenburg	7800
Baden-W.	5317
Bajorország	4977

5. sz. táblázat Létszám leépítés

	2012	2020
Berlin	-	-
Brandenburg	8500	7300
Baden-W.	31800	30900
Szászország	13911	11280